

MICHAŁ ROMANOWSKI

Czy świadczenie wykupu w umowach z UFK jest świadczeniem głównym?

Umowa ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (umowa z UFK) wywołuje wiele poważnych kontrowersji. Ich główną przyczyną jest postrzeganie umowy z UFK wyłącznie przez pryzmat umowy ubezpieczenia lub w opozycji do umowy ubezpieczenia. Umowa z UFK nie poddaje się jednak takim schematom. Fenomen tej umowy polega na jej złożonej i wielofunkcyjnej naturze. Funkcja ubezpieczeniowa oraz funkcja inwestycyjna umowy z UFK są ze sobą wzajemnie sprzężone i nierozdzielnie powiązane. Umowa z UFK jest nazwaną umową wzajemną o charakterze mieszanym, która może łączyć cele właściwe umowom ubezpieczenia oraz umowom o inwestowanie umówionej sumy pieniężnej. Natężenie cech umowy ubezpieczenia lub umowy o inwestowanie umówionej sumy pieniężnej kształtuje się różnie, w zależności od woli stron umowy z UFK. Abstrakcyjne przesądzenie, czy jest to umowa bardziej ubezpieczeniowa, czy bardziej inwestycyjna, jest skazane z góry na niepowodzenie. Mechanizm sporów wokół tych umów uruchomiła konstrukcja świadczenia wykupu, zwanego też dość niefortunnie przez samych ubezpieczycieli opłatą likwidacyjną, która jest rozliczana z ubezpieczonym w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy z UFK. Jednym z interesujących problemów, przed jakimi stała praktyka obrotu, a pomijanych w doktrynie, jest określenie, czy świadczenie wykupu powinno być kwalifikowane jako świadczenie główne z umowy z UFK. Problemem nie jest abstrakcyjna definicja świadczenia głównego i ubocznego, ale właściwe odczytanie „treści” świadczenia wykupu i jego miejsca z punktu widzenia swoistej hierarchii świadczeń w ramach umowy z UFK. Istota problemu sprowadza się zatem do rozpoznania natury świadczenia wykupu w kontekście natury umowy z UFK i przyporządkowania go albo do zbioru świadczeń głównych, albo zbioru świadczeń ubocznych. Tezą niniejszego artykułu jest obrona stanowiska, zgodnie z którym świadczenie wykupu jest jednym z trzech świadczeń głównych, które występują w umowie z UFK, za czym przemawia właściwe rozpoznanie funkcji umowy z UFK.

Słowa kluczowe: ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy, świadczenie wykupu, opłata likwidacyjna.

Is the surrender benefit in unit-linked contracts the main benefit?

The unit-linked insurance contract results in a number of serious consequences. Their main reason is the perception of the unit-linked contract only from the point of view of the insurance contract or in the opposition to the insurance contract. The unit-linked contract, however, does not lend itself to such simplifications. What is the phenomenon of this contract is its complex and multi-functional nature. The insurance and investment function of the unit-linked contract are mutually correlated and inseparable. The unit-linked contract is a nominate mutual contract of a mixed nature, which may combine objectives typical of insurance contracts and contracts on investment of an agreed cash amount. The concentration of features of the insurance contract or contract on investment of an agreed cash amount differs depending on the will of the parties to the unit-linked contract. An attempt at abstract determination of whether the contract is more insurance or investment in its nature is doomed to failure. What sparked off disputes in connection with these contracts was the structure of the surrender benefit (also, unfortunately called by insurers themselves "the liquidation fee"), which is settled with the insured person in the case of premature termination of the unit-linked contract. One of the interesting problems faced by the practitioners but omitted in the doctrine, is whether the surrender benefit should be qualified as the main benefit under the unit-linked contract. What is not a problem here is the abstract definition of the main and additional benefit, but rather correct interpretation of the "content" of the surrender benefit and its place from the point of view of the specific hierarchy of benefits under the unit-linked contract. Consequently, the essence of the problem comes down to determination of the nature of the surrender benefit in the context of the nature of the unit-linked contract and classifying it to the set of main benefits or the set of additional ones. This article is an attempt at defending the position according to which the surrender benefit is one of the three main benefits which exist in the unit-linked contract, which is supported by the correct identification of the unit-linked contract's functions.

Keywords: unit-linked insurance fund, surrender benefit, liquidation fee.

PROF. DR HAB. MICHAŁ ROMANOWSKI – Instytut Prawa Cywilnego, Uniwersytet Warszawski; od 2006 do 17 grudnia 2015 do chwili likwidacji członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, przewodniczący zespołu ds. umowy ubezpieczenia, współlnik w kancelarii Romanowski i Wspólnicy